

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hustopeče, Masarykovo nám. 1
Autor	Mgr. Jan Svoboda
Číslo	VY_32_INOVACE_14_PŘÁVO_2.02_Trestní právo procesní
Název	Trestní právo
Téma hodiny	Trestní právo procesní
Předmět	Právo
Ročník/y/	1. ročník
Datum vytvoření	15.1.2013
Anotace	Výkladová prezentace k tématu Trestní právo procesní
Očekávaný výstup	Žák je schopen popsat strukturu Trestního řádu a charakterizovat subjekty a průběh trestního řízení.
Druh učebního materiálu	Prezentace

Trestní právo

Trestní právo procesní

Vypracoval: Mgr. Jan Svoboda

Trestní právo je to souhrn právních norem o trestání fyzických osob za závažná provinění.

Trestní právo je odvětvím veřejného práva.

Trestní právo dělíme na:

- **Hmotné** - Trestní zákoník - zák. č. 40/2009 Sb.
- **Procesní** - Trestní řád z. č. 141/1961 Sb.

Trestní právo procesní (Trestní řád)

Trestní právo procesní upravuje trestní řízení.

Trestní řízení je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení jehož účelem je:

- náležitě zjistit, zda byl trestný čin spáchán
- zjistit pachatele
- uložit mu podle zákona trest nebo ochranné opatření,
- účinně rozhodnutí vykonat

Subjekty trestního řízení

1. Orgány činné v trestním řízení
2. Osoba, proti níž se vede trestní řízení
3. Obhájce osoby, proti níž se vede trestní řízení
4. Poškozený
5. Zúčastněná osoba
6. Zástupce zájmového sdružení
7. Osoby se samostatnými obhajovacími právy
8. Orgán sociálně právní ochrany dětí

Orgány činné v trestním řízení – OČTŘ:

- Soud
- Státní zástupce
- Policejní orgán

Osoba proti níž se vede trestní řízení

trestní řád tuto osobu označuje několika pojmy (podle stadia řízení a jejího postavení):

- **Podezřelý** – je ten kdo byl zadržen v souladu s ustanoveními trestního řádu a proti němuž nebylo zahájeno trestní stíhání
- **Obviněný** – je ten proti němuž bylo zahájeno trestní stíhání
- **Obžalovaný** – po nařízení hlavního líčení
- **Odsouzený** – po vydání odsuzujícího rozsudku, který nabyl právní moci

Obhájce

- V trestním řízení jím může být je advokát
- poskytuje obviněnému potřebnou právní pomoc.
- Obhájce zvoleného pověřuje obhajobou obviněný (udělí mu plnou moc ke svému zastupování).
- Obhájce může obviněnému zvolit i jeho příbuzný v pokolení přímém.
- Je-li obviněný zbaven nebo omezen způsobilosti k právním úkonům mohou tak učinit i bez jeho vůle.
- V případech stanovených zákonem musí mít obviněný obhájce a to tehdy, když si jej sám nezvolí nebo si jej svolit nechce (hrozí-li mu vyšší trestní sazba, je-li ve vazbě, nebo ve výkonu trestu odnětí svobody).

Poškozený

Je ten komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda.

Poškozený má nárok žádat po obviněném náhradu škody, která mu byla trestným činem způsobena.

Zúčastněná osoba

- Je to osoba, které byla zabrána nebo podle návrhu má být zabrána věc. (Např. soud může uložit zabránění věci byla-li nabyta jinou osobou než pachatelem za věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj. Zabraná věc připadá státu.)
- Má právo být přítomna při hlavním líčení a veřejném zasedání, v jejich průběhu může činit návrhy klást otázky vyslýcháným osobám a musí jí být poskytnuta možnost se k věci vyjádřit
- Může nahlížet do spisů a podávat opravné prostředky proti rozhodnutím, která se jí dotýkají.

Zástupce zájmového sdružení

- zájmovými sdruženími občanů se rozumějí zejména odborové a jiné společenské organizace, pracovní kolektivy a církve, s výjimkou politických stran a politických hnutí,
- mohou nabídnout převzetí záruky za nápravu obviněného, mají-li důvodně za to, že jsou tu předpoklady, aby se obviněný působením kolektivu napravil.
- soud projedná nabídku převzetí záruky v hlavním líčení zpravidla před kolektivem zájmového sdružení občanů, a rozhodne-li se záruku přijmout, vezme na ni zřetel při rozhodování o trestu. Může zejména, pokud to trestní zákon připouští, povolit podmíněný odklad výkonu trestu, nebo uložit jiný druh trestu, který není spojen s odnětím svobody, nebo upustit od potrestání.
- zájmové sdružení, které převzalo záruku, pečuje o převýchovu a nápravu obviněného, který mu byl na záruku svěřen, a dbá, aby nahradil škodu, kterou způsobil trestným činem.

Osoby se samostatnými obhajovacími práv

příbuzní obžalovaného v pokolení přímém (sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel a druh)

Tyto osoby:

- vykonávají obhajovací práva vlastním jménem
- mohou ve prospěch obžalovaného podat odvolání
- mohou podat stížnost proti usnesení o vazbě a o ochranném léčení
- mohou podávat návrh na zhlazení odsouzení
- mohou obviněnému zvolit obhájce

Orgán sociálně právní ochrany dětí

- doručuje se mu opis obžaloby a opis rozsudku a usnesení
- vyrozumívá se o hlavním líčení a veřejném zasedání
- při soudním jednáních má právo činit návrhy, dávat vyslýchaným otázky a pronést závěrečnou řeč
- může podávat opravné prostředky ve prospěch mladistvého, i proti jeho vůli

Průběh trestního řízení:

1. Přípravné řízení (vyšetřování prováděné policií)
2. Předběžné projednání obžaloby
3. Hlavní líčení
4. Odvolací řízení
5. Vykonávací řízení

Přípravné řízení

- jeho úkolem je zjistit, zda je podezření z trestného činu proti určité osobě do té míry odůvodněno, aby byla soudu podána obžaloba
- shromažďují, zajišťují a vyhodnocují se v něm důkazy, které svědčí o vině obviněného a stejně tak i ty důkazy, které vinu vyvracejí
- koná se ve formě vyšetřování, provádí jej policie
- nad zachováváním zákonnosti přípravného řízení vykonává dozor státní zástupce
- končí podáním obžaloby, postoupením věci jinému orgánu, zastavením trestního stíhání nebo přerušením trestního stíhání

Předběžné projednání obžaloby

- probíhá u soudu
- koná se pouze v případech, kdy není věci dostatečně objasněna ve všech hledisek
- děje se v neveřejném jednání
- úkolem je zjistit zda obžaloba tvoří spolehlivý podklad pro hlavní líčení

Hlavní líčení

- rozhoduje o vině a trestu
- na konci hlavního líčení se vyhlašuje rozsudek, kterým se buď obžalovaný uznává vinným, nebo se obžaloby zprošťuje
- výjimečně může skončit zastavením nebo přerušením trestního stíhání, anebo postoupením věci
- vynesením rozsudku končí hlavní líčení, nekončí však trestní řízení

Odvolací řízení

Úkolem odvolacího řízení je přezkoumat, na základě podaného opravného prostředku (odvolání), předcházející řízení i vlastní rozhodnutí.

K podání odvolání jsou oprávněné tyto osoby:

- **státní zástupce**, jak v neprospěch tak prospěch obžalovaného, a to i proti jeho vůli,
- **obžalovaný**, pouze ve svůj prospěch; ve prospěch obžalovaného mohou podat odvolání též jeho příbuzní v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, manžel, druh a ve prospěch mladistvého obžalovaného může podat odvolání i orgán sociálně právní ochrany dětí,
- **zúčastněná osoba**, za kterou může podat rovněž odvolání její zákonný zástupce nebo zmocněnec,
- **poškozený**, pokud uplatnil v trestním řízení nárok na náhradu škody, a to pouze do výkonu náhradě škody.

Vykonávací řízení

Jeho účelem je uskutečnit obsah rozhodnutí, vydaného orgány činnými v trestním řízení.

Výkon zajišťuje ten orgán, který rozhodnutí učinil a vydal.

Pracovní list

Uved' co je účelem trestního řízení:

Vyjmenuj subjekty trestního řízení:

Vyjmenuj orgány činné v trestním řízení:

Vyjmenuj stádia trestního řízení:

Použité zdroje:

- Zákon č.141/1961 Sb.
- TOMANCOVÁ, Jaroslava a Karel SCHELLE. A KOL. *Právní nauka pro školy a praxi*. VI. Praha: EUROLEX, 2004. ISBN 80-86432-78-5.
- TOMANCOVÁ, JUDr. Jaroslava. A KOL. *Základy práva (nejen) pro školy*. Boskovice: František Šalé - ALBERT, 2007. ISBN 80-7326-110-3.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Jan Svoboda.

